

Yaxshilik bilan yomonlik

O'tgan zamonlarda Yaxshilik bilan Yomonlik degan odamlar yashagan ekan. Ular o'rta non qo'yib, bir-birlari bilan do'st bo'lishibdi.

Kunlardan bir kun ikkovi safar jabduqlarini rostlab yo'lga tush- ishibdi, dunyoni ko'rib, aqlarini peshlab olmoqchi bo'lishibdi. Yo'l yurib, yo'l yursalar ham mo'l yurib, bir manzilga qo'nishibdi, qorinlari ochib, ovqat yemakka o'tirishibdi.

Yomonlik erinibgina xurjunini ochmoqchi ekan, Yaxshilik:

- Ikkovimiz xuijun kavlab yurmaylik, mendagi nonlardan yeb qo'ya qolaylik, - debdi ko'ngli ochiqlik bilan.

Yomonlik bu gapga darrov ko'nibdi, ikkovining qomi to'yib, yomon fe'lni qo'yib, yana haytto-hayt deb yo'lga tushishibdi. Yo'llarni bosib o'tib, manzillarda qo'nib, doim Yaxshilikning non-ponini yeb, orinni qappaytirib ketaveribdilar.

Yaxshilikning xuijuni bo'shabdi,

eyishga non uvoq ham qolmabdi, Bir manzilga qo'nib, endi nonushtaqilaylik, deb o'tirib, Yaxshilik Yomonlikning xuijuniga tikilib turibdi. Yomonlik teskari qarab, Yaxshilikka orqa o'girib, xuijuniga qo'lini tiqib, bitta qotgan kulchani ohb, suvga botirib yeb o'tiribdi, Yaxshilik non so'rasa, Yomonlikning qoshi burahb, rangi o'zgarib, ko'zlari olayib, bo'yin tomiri tortishib, "Non yo'q", deb bermabdi.

Yaxshilik ochlikka sabr qilib, tishlarining kirini so'rib yuraverib- di, qancha yo'l bosgandan keyin Yaxshilikning sillasi qurib, qomi hushtak chalib, Yomonlikdan yalinib bir burda non so'rabdi.

- Nima desang qilayin, qul bo'l desang bo'layin, bir burda non- ingni darig' tutma, - deb yalinibdi.

- Agar bitta ko'zingni o'yib bersang, bitta kulcha beraman, - debdi Yomonlik ko'zlarini chaqchaytib, og'zining tanobi qochib irshayib.

Yaxshilikka ochlik g'alaba qilib, ich-ichidan bir narsa uzilib, noiloj qolib, bir ko'zini o'yib beribdi, Yomonlikdan bittagina kulcha olib, nafsini qondiribdi.

Yana yo'l yurishibdi, yo'l yurishsa ham mo'l yurishibdi, Yaxshilikning ochlikdan madori qurib, oyoqlarini arang bosib yurib, bir chinor tagiga kehb to'xtabdilar.

Yomonlik xuijunini ochib, non olib, uni chap-chulp chaynab yeb o'tiraveribdi,

Yaxshilikning bir ko'zi chaqchayib, ikkinchi ko'zidan qon oqib, dam-badam

qomini quldi- ratib o'tiraveribdi. Yana ochlikka chidolmay Yomonlikdan non

so'rabdi. Yomonlik ikkinchi ko'zingni o'yib bersang, non beraman, debdi.

Yaxshilik noilojlikdan ikkinchi ko'zini ham o'yib beribdi. Yomonlik ikkala ko'zi

yo'q Yaxshilik bilan hamroh bo'lishni istamay, uni tashlab, ko'nglini g'ashlab,

o'zini hushlab, Yaxshilikning laqmaligidan kuhb, o'z aqlining zo'rligidan maqtanib yo'lga ravona bo'laveribdi.

Yaxshilikka dunyo qorong'u bo'lib, paypaslanib, yiqilib-surilib chinorning soyasiga

o'tib olibdi, paypaslana-paypaslana o'sha yerdan bir tegirmon tosh topib o'tirib

olibdi. O'tirgandan keyin tagidagi tosh qimirlaganday bo'libdi, uning tagi bo'shday

tuyuhbdi. Yaxshilik paypaslanib, haligi tegirmon toshni kuch bilan sal itargan

ekan, nari

s urilibdi. Yaxshilik yana paypaslanib, qo'li bilan shu tosh tagida bir chuqur borligini bilibdi. "Kel, bu kunimdan ko'ra shu chuqurga tushib yotib o'lib ketganim yaxshi", deb o'ylabdi u va chuqurga bir amallab tushib olib, ustiga tegirmon toshini tortibdi.

Yaxshilik o'zini o'limga chog'lab yotgan ekan, yer ustida g'ovur- g'uvur tovushlar eshitilibdi. Tegirmon toshi ustida uch-to'rt kishi o'tirib gaplashishayotgan ekan.

- Biz, jinlar bilgan gapni odamzod bilmaydi, mana shu chinor bargidan kimki ko'ziga surtsa, ko'r bo'lsa ochiladi, - debdi bittasi.

- To'g'ri aytasan, biz bilgan sirlarni odam bolasi qayoqdan bilsin! - debdi ikkinchi jin. - Mana bu tepalikda bir ko'r sichqon bor, har kuni oftob chiqishi bilan inidan uchta gavharni olib chiqib o'ynab o'tiradi.

Uchinchi jin aytibdi:

- Mening bilganimning oldida senlaming aytganlaring bir ermak,

- debdi uchinchi jin. - Mana shu tepaning ortida bir cho'pon qo'y podasini yoyib yuradi. Qo'ylaming ichida bitta ko'k rangli qo'chqor bor. Kimda-kim kasal bo'lib, o'lim to'shagida yotgan bo'lsa, ana shu qo'chqomi so'yib, terisiga kasalni o'rab qo'yib, lining kallapochas ini pishirib, sho'rvasidan ichirsa va miyasini yedirsa, o'limtik kasal ham darhol tuzaladi.

Ular gaplasha-gaplasha tarqalishibdi. Yaxshilik yana hayotdan umid- vor bo'Ub, toshni bir amallab, inqillab-sinqillab surib, paypaslanib chuqurdan chiqibdi, ne mashaqqat bilan chinoming bargidan ikkita uzib olib, ikkala ko'ziga surtibdi, ko'zlari yarq etib ochilib ketibdi. Jinlar aytgan tepalik tomon borib qarasa, bir ko'r sichqon uch dona gavhar o'ynab o'tirgan emish, u sichqonni quvib solib, uchta gavharni olib cho'ntagiga solib qo'yibdi. Tepalikdan pastga qarasa, bir cho'pon yaylovda podasini yoyib qo'yganmish, sinchiklab qarab, jinlar aytgan ko'k rangli qo'chqomi ko'ribdi. U cho'ponga uchrab:

- Anavi ko'k rangh qo'chqoming narxi qancha? - deb so'rabdi.

E, musofir, kuching yetmaydi, uning narxi bir dona gavharga teng, - debdi cho'pon.

Yaxshilik cho'ntagidan bitta gavhami ohb cho'ponga beribdi va qo'chqoming bo'yniga arqon tashlab sudrab yo'lida ketaveribdi.

Yaxshilik qo'chqorni sudragancha ketaveribdi, ketaveribdi, oxiri bir shahar darvozasi oldidan chiqib qolibdi. Shahar darbozabonlari uning yo'lini to'sishibdi.

- Bu shaharga faqat tabib kishilar kirishi mumkin, sen yo'lingdan qolma, - debdi ular Yaxshilikka.

Yaxshilik sababini so'ragan ekan, podshohning qizi o'limtik bo'lib yotganligini, hech bir tabib uning dardiga davo topol- mayotganini aytishibdi.

- Uni davolaydigan tabib menman, podshohingizga xabar qiling, menga malikani ko'rsatsin, - debdi Yaxshilik.

Darvozabonlar ishonishni ham, ishonmaslikni ham bilmay, har ehtimolga qarshi saroyga xabar berishibdi. Saroydan mulozim kelib Yaxshilikni boshlab to'g'ri malika yotgan joyga olib boribdi. To'shakda bir ramaqijon qiz hayot bilan o'lim orasida talash bo'lib yotganmish. Yaxshilik darhol qo'chqomi so'yib, terisini shilib, hali oshlanmagan nam, yog'li teriga qizni o'rab qo'yibdi, o'zi qozon osib, kalla-poch- alami tozalab, qozonga tashlabdi, kalla-pochaning suvidan qizga bir- ikki

qoshiq ichiribdi, qo'chqoming miyasidan yediribdi, qiz darhol tuzalib o'midan turib podshoh otasining oldiga yuguribdi.

Podshoh juda xursand bo'lib, quvonchi ichiga sig'may karnay- surnay chaldirib, to'y boshlab, qizini Yaxshilikka beribdi.

Yaxshilik kuyovlik gashtini uch-to'rt kun surib, navkarlari bilan ovga chiqibdi.

As'asayu dabdaba bilan shahardan chiqib ketayotsa, shahar darvozasi oldida bir ahvolda o'tiigan Yomonlikni uchratibdi. Yomonlik tulpor otda kelayotgan

Yaxshilikni darhol tanib, otining uzangisiga yopishib, ko'igan g'urbat kunlaridan hasrat qilib, bu martabalarga qanaqa qilib erishganligini surishtiribdi.

Yaxshilikning nomi yaxshilik emasmi, bu gal ham yaxshilik qilish niyatida sinoatni aytibdi, Yomonlik xayr- ma'zumi ham unutib, o'sha chinor tomonga yuguribdi. Yaxshilik aytgan o'sha tegirmon toshni topib, uni surib tashlab, chuqurga tushib olibdi, toshni yana qayta ustiga tortib, nafas olmay yotaveribdi.

Bir payt ustida g'o'ng'ir-g'o'ng'ir ovozlami eshitibdi.

- Chinorga qaranglar, - debdi jinlardan biri. - Ikkita bargi kam. Kimdir olganga o'xshaydi.

- E, nimasini aytasan, sichqonning gavhari ham yo'qolibdi, - debdi ikkinchi jin.

- Cho'pon ham, ko'k rangli qo'chqor ham yo'q. Bizning gaplar- imizdan odam bolasi xabar topganga o'xshaydi, mana shu o'tirgan toshimizning tagida bir chuqur bor, shu chuqurga bironta jonzod berkinib, gaplarimizni eshitmaganmikin?

Jinlar maslahat qilishib, toshni kuch bilan surishib qarashsa, Yomonlik chalqayib, ko'zlarini chaqchaytirib yotgan emish. Jinlar sir- imizni bilgan shu ekan, deb ikki oyog'idan ko'tarib, osmonu falakka otib yuborishibdi, Yomonlik osmonda necha marta aylanib, nafasi siqilib qiynalib, tappa yeiga tushib, parcha-parcha bo'lib ketibdi. Ertagimiz ham shu yerda ado bo'libdi, yaxshilar murodu maqsadiga yetsin.

“Osiyo”

Erkin Yusupov
nashrga tayyorlovchi